

(ПФРП. Для дослідження адаптивної здатності було залучено 6 ліній закріплювачів стерильності (От) з умовними номерами від 1 до 6.

У досліджуваному наборі всі лінії закріплювачів стерильності мали специфічний відгук на контрольовані абіотичні чинники. Диференціація ліній за ознаками урожайності і цукристості показала, що лінії От 4 і От 6 (коефіцієнти пластичності у них відповідно 1,43 і 1,22 та 1,32 і 1,13 відносяться до інтенсивного типу, тобто мають добре виражений відгук на зміну агрофону. До стабільних за обома ознаками можна

віднести лінії От 3 та От 5 (коефіцієнт пластичності був меншим одиниці і становив відповідно 0,77 і 0,84 та 0,69 та 0,74). Лінії От 1 і От 2 виявили відносну стабільність за урожайністю (коефіцієнти пластичності відповідно 0,73 і 0,80) та інтенсивний відгук на мінливість середовища за цукристістю (1,01 та 1,47).

Такі лінії з уже відомим генетично обумовленим відгуком на середовище можна залучати до формування кінцевих гібридів цукрових буряків відповідного типу (екологічно пластичних чи стабільних).

УДК 635.132:631.52:631.674.6 (477.72)

Косенко Н. П., кандидат с.-г. наук, с. н. с.

Інститут зрошувального землеробства НААН України

E-mail: ndz.kosenko@gmail.com

ВИРОЩУВАННЯ НАСІННЯ МОРКВИ СТОЛОВОЇ БЕЗВИСАДКОВИМ СПОСОБОМ ЗА КРАПЛИННОГО ЗРОШЕННЯ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ

В Інституті зрошувального землеробства НААН удосконалено спосіб безвисадкового вирощування насіння моркви столової за краплинного зрошення, яка передбачає підвищення ефективності виробництва за рахунок раціонального використання природно-кліматичних умов півдня України та створення оптимальних умов для розвитку насінневих рослин. ґрунту, збалансованого живлення та зрошення рослин.

Дослідження проводили на дослідному полі Інституту зрошувального землеробства НААН у 2018-2020 рр. Ґрунт дослідної ділянки темно-каштановий слабо солонцюватий середньосуглинковий. Схема досліду: фактор А – строк сівби: 1) перша декада серпня, 2) друга декада серпня; 3) третя декада серпня. Фактор В – густина рослин: 1) 150 тис. шт./га, 2) 200 тис. шт./га, 3) 250 тис. шт./га. У досліді використовували сорт моркви столової ‘Яскрава’.

Дослідження показали, що збереженість маточних рослин після зимового періоду за сівби у першій декаді серпня становила 57,1%, за другого – 59,7%, за третього – 54,3% рослин. Аналіз біометричних вимірів у фазу масового цвітіння показав, що середня висота центрального квітконосного пагона за першого строку сівби становила 117,3 см, за другого строку – 105,6 см, за третього – 101,8 см. Діаметр центрального суцвіття (зонтика) був відповідно – 11,1; 10,5; 10,4 см. Висота квітконосного пагона за максимальної густоти рослин була на 5,2 см більше,

ніж за густоти 150 тис. шт./га – 105,3 см. Діаметр центрального суцвіття зменшувався з 10,9 до 10,4 см.

Урожайність насіння за сівби у першій декаді серпня у середньому по фактору була 541 кг/га, у другій декаді серпня – 472 кг/га, у третій декаді серпня – 458 кг/га. Найбільшою насінневою продуктивністю характеризувалися рослини раннього строку сівби, надбавка становить 18,1% порівняно з третім строком. За густоти рослин 250 тис. шт./га врожайність насіння складає 552 кг/га, що на 13,6% більше, ніж за густоти 200 тис. шт./га та на 21,3% більше, ніж за 150 тис. шт./га. Найбільшу врожайність насіння (593 кг/га) одержано за першого строку сівби і густоти насінневих рослин 250 тис. шт./га.

Насіння моркви столової, отримане за безвисадкового способу має масу 1000 шт. насіння 0,85–0,96 г, енергію проростання – 62–66%, лабораторну схожість – 71–80%, сортову чистоту – 96–98%. Отримане насіння відповідає вимогам ДСТУ 7160:2020 щодо сертифікованого насіння моркви столової. Фактори, що вивчалися, істотно не впливають на посівні якості та сортову чистоту насіння у потомстві.

За результатами досліджень у 2018-2020 рр. отримано патент на корисну модель 147068 «Спосіб безвисадкового вирощування насіння моркви столової за краплинного зрошення на півдні України», опубл. 08.04.2021, Бюл. № 14.